

Politikat e bashkimit evropian ndaj kërcënimit të krimit të organizuar shqiptar: Një shqetësim real apo i hiperbolizuar?

Ilir Kalemaj*

Abstrakt. Krimi i organizuar dhe “kapja e shtetit” nga organizata mafioze prej kohësh është kthyer në shqetësimin kryesor të ndërkombëtarëve, kryesisht Bashkimit Evropian, për rrethet e përket rajonit që njihet si “dera e pasme” e tij, Ballkani Perëndimor. Shqipëria spikat për “rrezikshmërinë” që paraqet edhe ndërmjet këtyre vendeve dhe shpesh i është dashur të përballojë një retorikë të fortë kritikuese nga ana e ndërkombëtarëve, megjithëse provat empirike dëshmojnë se nuk ka rast të besohet se ky vend është sui generis dhe meriton këtë “trajtim” të veçantë. Ky punim synon të trajtojë si metamorfozën e retorikës së ndërkombëtarëve në lidhje me kërcënimin e krimit të organizuar shqiptar dhe perceptimet e institucioneve dhe aktorëve kryesorë politikë dhe shtresave shoqërore evropiane, ashtu edhe të anasjelltën: perceptimet publike të elitave shoqërore dhe politike shqiptare në lidhje me këtë retorikë evropiane. Teza kryesore që kjo ese artikulon është se ligjërimi mbi kërcënimin e krimit të organizuar shqiptar është sendërtuar mbi një stereotipizim të qëllimshëm të shqiptarëve, duke i dhënë krimit një veshje etnike, në mënyrë që të ruhet kohezioni i brendshëm i ndërkombëtarëve, pavarësisht largimit nga realiteti objektiv që ky ligjërim dominant ka prodhuar.

Hyrje

Kërcënimi i krimit të organizuar nga vendet e Ballkanit Perëndimor prej kohësh është kthyer në një problem kërcënues për vendet e Bashkimit Evropian. Pikëpamja e BE-së për krimin e organizuar është se paraqet një “kërcënim të madh mbi sigurinë e brendshme dhe proceset demokratike [në përgjithësi]”.¹ Raporte të njëpasnjëshme, analiza vjetore të Këshillit të Evropës apo deklaratatë të zyrtarëve evropianë, të cilat kanë adresuar këto kërcënime, kanë qenë të shpeshta dhe në një rezonancë pothuajse lineare dhe të njëtrajtshme me njëra-tjetrën. Në një takim ministror të vitit 2003 për shembull, pjesëmarrësit theksuan *inter alia* që:

Krimi i organizuar dhe korrupsioni janë pengesa për stabilitetin demokratik, institucione të shëndosha dhe përgjegjëse, shtetin ligjor dhe zhvillimin ekonomik në Ballkanin Perëndimor.

* Ilir Kalemaj është diplomuar për Marrëdhënie Ndërkombëtare nga Empire State College. Më pas ka përfunduar Masterin për Marrëdhënie Ndërkombëtare dhe Studime Evropiane në Universitetin e Evropës Juglindore (CEU), Budapest, ku aktualisht është duke kryer edhe doktoraturën për Shkenca Politike. Fushat e tij të kërkimit janë: politikat dhe konfliktet etnike, irredentizmi në politikën e jashtme, multikulturalizmi dhe çështjet e identitetit (kombëtar, kulturor etj.)

¹ The EU's response to Organised Crime. Taken from: C:\Documents and Settings\neë user\Desktop\Org. crime_files\The EU's Response To Organised Crime.mht, 12/03/2007.

Theks i veçantë duhet të vihet mbi luftimin e të gjitha formave të trafikut, sidomos atij njerëzor, drogave dhe armëve si dhe trafikut të sendeve të tjera.²

Këto rekomandime të ministrave të Drejtësisë gjetën një pasqyrim më vonë në Strategjinë e Sigurimit Evropian (ESS), që merret me kërcënimet që Bashkimi Evropian po përballon dhe që do jenë sërish në fokus në të ardhmen. Disa nga këto kërcënime përfshijnë:

Terrorizmin (i parë si një fenomen me shkaqe të thella dhe komplekse), proliferimin e armëve të shkatërrimit në masë, konfliktet rajonale, shtetet e dobëta dhe *krimin e organizuar*. Për të përballuar këto sfida dhe kërcënime, dokumenti thekson se objektivat evropiane duhet të jenë të trefishta: matja e kërcënimeve, ndërtimi i një mjedisi të sigurt dhe zhvillimi i një rregulli ndërkombëtar bazuar në multilaterizmin efektiv.³

Fokusi i këtij punimi do të përqendrohet në dialektikën dhe metamorfozën e pikëpamjes së BE-së ndaj kërcënimit të krimit të organizuar shqiptar,⁴ ku do analizohen kryesisht si retorika e disa prej zyrtarëve më të rëndësishëm evropianë në lidhje me këtë fenomen, ashtu edhe burime primare të Komisionit dhe Këshillit të Evropës në lidhje me trajtimin e krimit të organizuar nga shqiptarët. Analizat mbi kërcënimet nga krimi i organizuar si dhe deklaratat nga Këshilli i Bashkimit Evropian janë në të njëjtën linjë me qëllimet strategjike të paraqitura qartë në Strategjinë e Sigurimit Evropian që u përmend më lart.

Nga ana tjetër, kjo ese synon të diskutojë perceptimet publike të elitave shoqërore dhe politike shqiptare në lidhje me retorikën evropiane për kërcënimin e krimit të organizuar shqiptar. Pra, argumenti kryesor që ky punim synon të elaborojë është se ligjërimi mbi kërcënimin e krimit të organizuar shqiptar është sendërtuar mbi një stereotipizim të qëllimshëm të shqiptarëve, duke i dhënë krimit një veshje etnike, në mënyrë që të ruhet kohezioni i brendshëm i ndërkombëtarëve, pavarësisht largimit nga realiteti objektiv që ky ligjërim dominant ka prodhuar. Në këtë linjë, artikulli nxjerr në pah disa të meta esenciale, që shpesh raportet e institucioneve të BE-së mbartin në analizat e tyre vjetore, që matin empirikisht nivelet e krimit dhe korrupsionit në Shqipëri. Ky diskur “Western” ka riprodhuar nga ana tjetër një efekt bumerang, ku kryesisht elitat politike shqiptare artikulojnë të njëjtën retorikë kritike dhe mohuese të ndërkombëtarëve, duke trajtuar si ndër problemet më të mëdha që ka vendi, mafien dhe korrupsionin, megjithëse kjo nuk i përgjigjet atij realiteti që shumica e shqiptarëve perceptojnë.⁵ Metodologjia e përzgjedhur fokusohet në një analizë të diskursit analitik, si dhe trajtesë

² “EU-Ëestern Balkans Forum,” *JHA Ministerial Meeting Brussels*, 28 November 2003. *Joint Conclusions*. SN 3559/1/03, REV 1. Brussels, 28 November 2003. p.2.

³ Lucarelli, Sonia and Roberto Menotti, 2006: ‘The Use of Force as Coercive Intervention’, in Sonia Lucarelli and Ian Manners, eds, *Values and Principles in European Union Foreign Policy*, London: Routledge, p.154.,

⁴ Në këtë punim, përdorimi i termit “shqiptar etnik” do përdoret në mënyrë të barazvlershme me termin shqiptar, duke anashkalur kufijtë zyrtarë që ndajnë shqiptarët e Shqipërisë me ato të trojeve të tjera etnike shqiptare, në përputhje me retorikën zyrtare të BE-së, siç vihet re nga burime zyrtare si Europoli. Por pikërisht në këtë pikë, ky punim tenton gjithashtu një qasje kritike ndaj ndërkombëtarëve, të cilët shpesh konfundojnë termat duke bllokuar kështu realisht procesin e integritimit në vend që ta stimulojnë atë.

⁵ Për shqetësimet kryesore të elektoratit shqiptar shih ndërmjet të tjerave Tabelën 2 te Blendi Kajsui, “Integrimi si pengesë për demokratizimin,” *Polis 2*, Tiranë, 2006. Të dhënat empirike flasin se shqetësimi kryesor i shqiptarëve sot është papunësia e ndjekur nga korrupsioni, infrastruktura, rrogat dhe pensionet. Siç shihet, krimi (i organizuar apo jo) apo fenomeni i shumëpërfolur i “kapjes së shtetit” nga mafia politike, nuk figurojnë ndër shqetësimet primare të shqiptarëve.

epistemologjike dhe ontologjike të burimeve primare dhe dytësore për të studiuar efektet e retorikës së “ndërkombëtarëve” në politikën e brendshme të vendit dhe ndryshimet [apo ndoshta stanjacionin], si dhe reflektimet që kjo retorikë ka prodhuar.

Europoli dhe raportet mbi krimin e organizuar shqiptar

Europoli është “organi i ushtrimit të ligjit që merret me inteligjencën kriminale”.⁶ Ai ndihmon vendet anëtare që të kenë një efikasitet më të madh ndaj krimit në përgjithësi dhe krimit të organizuar në mënyrë specifike. Ky i fundit ushtrohet nga organizata kriminale të sofistikuar, të cilat sipas një propozimi të Komisionit Evropian të Janarit 2005, përkufizohen si: “struktura shoqërore, të themeluara prej një periudhe kohe të caktuar, që përbëhen nga dy ose më shumë persona dhe që veprojnë për të ndërmarrë veprime të cilat janë të dënueshme me privim lirie ose burgim me minimum të paktën katër vjet ose më shumë, si një mënyrë për të përfutur, direkt apo indirekt, të mira financiare apo materiale.”⁷ Ndërsa për vetë krimin e organizuar nuk ka një përkufizim definitiv të tij, megjithëse artikullohet rëndom në raportet e ndërkombëtarëve. Ndër dy nga përkufizimet kryesore të tij mund të veçojmë atë të Konventës së Kombeve të Bashkuara kundër krimit të organizuar të vitit 2000, i cili e shpreh me këto fjalë: “Një grup i strukturuar prej tre ose më shumë personash që ka ekzistuar për një periudhë kohe dhe veprojnë në bashkëpunim, me qëllim kryerjen e një ose më shumë krimeve ose veprave penale serioze, në mënyrë që të përfitojnë, direkt ose indirekt, një përfitim financiar ose përfitim tjetër material”.⁸ Ndërsa, përkufizimi kryesisht i pranuar në SHBA është: “një aktivitet kriminal të dënueshëm, te vazhdueshëm e vetëveprues, duke pasur një strukturë të organizuar, të ushqyer nga frika dhe korrupsioni dhe të motivuar nga etja për fitim”.⁹

Europoli përgatit raporte vjetore, të cilat shërbejnë si matës të kërcënimit të krimit në BE dhe të cilat shërbejnë si udhërrëfyese për masat që komisioni implementon më vonë për t’iu përgjigjur këtyre kërcënimeve. Europoli është i financuar nga kontributet e vendeve anëtare në baza proporcionale, sipas PPB-së së tyre vjetore.¹⁰ Qëllimi i tij kryesor është të krijojë një bashkëveprim ndërkufitar policor ndërmjet vendeve evropiane. Shpeshherë Europolit i referohen si një lloj “FBI-je evropiane”, i cili ka “një rol kyç që të asistojë agjencitë kombëtare policore për të luftuar krimin”.¹¹

Një raport i Europolit i vitit 2003 theksonte që grupet kriminale po bëhen më profesionale dhe heterogjene. Në referencë të veçantë për grupet shqiptare theksonte se “grupet etnike shqiptare të krimit të organizuar ishin ndër kërcënimet kryesore të Bashkimit Evropian, ashtu sikundër vendeve të asociuara dhe Norvegjisë”.¹² Më pas

⁶ Fact Sheet on Europol 2006. Downloaded from: C:\Documents and Settings\new user\Desktop\Org. crime_files\Europol.mht, last accessed in 20 February, 2007.

⁷ Fight against Organised Crime. Freedom, Security and Justice: An Agenda for Europe. Marrë nga: C:\Documents and Settings\new user\Desktop\AFSJ - Fight against organised crime.mht

⁸ Shih Xhavit Shala. *Krimi i organizuar dhe sigurimi kombëtar*. Marrë nga http://www.moi.gov.al/mpo/studime/krimi_i_organizuar.htm

⁹ *Ibid*

¹⁰ Për 2006-ën ky buxhet për shembull ishte 63.4 milionë Euro.

¹¹ *The EU's response to Organised Crime*. Taken from: C:\Documents and Settings\neë user\Desktop\Org. crime_files\The EU's Response To Organised Crime.mht, 12/03/2007.

¹² Europol: 2003 European Union organized crime report. P.14

raporti përshkruan karakteristikat e këtyre grupeve, të cilat përfshijnë ndërmjet të tjerave, të njëjtin ekskluzivitet tradicional grupi, ku një etni mbizotëron mbi të tjerat, megjithë larminë gjithnjë e në rritje të këtyre grupeve. Aktivitetet e tyre kryesore fokusohen në trafikun e drogës dhe të qenieve njerëzore. Po ashtu është vënë re se “një element kyç i grupeve kriminale shqiptare është gradimi i tyre nga roli si ndërmjetës apo gjenerues shërbimesh, në organizata kriminale të mirëfillta, të cilat kanë marrë përsipër disa tregje kriminale kur ata kanë fituar njohuritë e duhura”.¹³ Disa prej shembujve që janë përmendur në raport përfshijnë “rrëmbimin” e tregjeve ilegale nga trafikantët turq në Evropën Lindore apo dominimin e “tregut” të shtëpive publike në Britaninë e Madhe. Megjithatë, grupet kriminale të “shqiptarëve etnikë” vazhdojnë të qëndrojnë gjithashtu në rolet e tyre të hershme si transportues dhe “interlokutorë për drogën që vjen nga grupet e krimit të organizuar kolumbian, të cilët janë të përfshirë në trafikun ndërkombëtar të kokainës”.¹⁴

Kërcënimi nga krimi i organizuar është rritur edhe si pasojë e zgjerimit të Bashkimit Evropian. Një raport mbi krimin e organizuar nga Këshilli i Bashkimit Evropian në 2005, përqendrohet në faktin që zgjerimi vetëm e ka përforcuar kërcënimin e krimit të organizuar, megjithëse në forma më të sofistikuara tashmë. Ai thekson rritjen e heterogjenitetit të këtyre grupeve dhe aftësitë e reja që ato kanë fituar. Në mënyrë më specifike, theksi vendoset tek grupet kriminale të shqiptarëve etnikë dhe turqve si aktorët kryesorë problematikë i një numri gjithnjë e më të madh të shteteve anëtare.¹⁵ Shqiptarët etnikë u evidentuan si grupimet kriminale me rritjen më të shpejtë në këtë raport.

Grupet e shqiptarëve etnikë kanë përparuar nga të qenit thjesht shërbyes të interesave të të tjerëve në majat më të larta të krimit të organizuar ndërkombëtar. Ata kanë struktura hierarkike dhe homogjene, por bashkëpunojnë me bindje dhe në mënyrë përfituese me grupet e tjera të krimit të organizuar. Ata janë kryesisht të përfshirë në trafik droge dhe trafik të qenieve njerëzore, eksploitim prostitucioni, favorizim të emigracionit të paligjshëm dhe gjithë llojet e krimit të pronës.¹⁶

Ky raport gjithashtu i referohet aspekteve të tjera të kërcënimit të krimit të organizuar shqiptar, të cilat kanë marrë vetëm vëmendje sipërfaqësore më parë. Një aspekt i tillë është edhe evidentimi i rolit të Shqipërisë, si një vend që shërben për të depozituar kokainën përpara se ajo të shpërndahet në BE.¹⁷ Më tej, “sipas informacionit të agjencive të ushtrimit të ligjit, çdo vit rreth 30 ton kokainë gjejnë rrugën për në Evropë nga Shqipëria”.¹⁸ Megjithëse raporti theksonte se aktualisht vendet e Evropës Lindore nuk shërbejnë si tregje, nuk ka garanci që ky trend do vazhdojë në të ardhmen. Me fjalë të tjera, raporti i Këshillit jo vetëm informon, por gjithashtu ofron predikime që mund të përdoren për zbatim të politikave të ardhshme nga Komisioni ndërsa përpunon strategjinë e tij në lidhje me këtë çështje.

Në një dritë të ngjashme, ndërsa prezanton evoluimin e përgjithshëm të krimit të organizuar në Shqipëri, një vëzhguese maqedonase vëren se që nga 2003-shi policia ka

¹³ *Ibid*

¹⁴ *Ibid*

¹⁵ Council of the European Union: 2005 Organized Crime Report: Public Version. Brussels, 17 November 2005.

¹⁶ 2005 Council report, p.5.

¹⁷ 2005 Council report, p.10.

¹⁸ *Ibid*

observuar një fazë të tretë të avancimit të disa organizatave kriminale shqiptare. “Këto grupe kriminale janë në rrugën e tyre drejt majave të krimit të organizuar duke i bërë ndërkohë lojtarë kryesorë të rrjeteve komplekse kriminale”.¹⁹ Nga ana tjetër, duket se grupet etnike shqiptare po bëhen më profesionistë dhe të sofistikuar në biznesin e paligjshëm të krimit të organizuar në të cilin ata janë përfshirë. Duke iu referuar dhunës për shembull, “shqiptarët sot tentojnë të përdorin më pak dhunë në mënyrë që të reduktojnë impaktin social të krimeve të tyre”.²⁰ Nga evidenca e paraqitur deri tani, duket se kurba e krimit shqiptar është në rritje dhe po bëhet një kërcënim eksplicit për vendet e Bashkimit Evropian.

Megjithatë, raporti vjetor i Europolit i vitit 2005 përmban vetëm një referencë, e cila i drejtohet krimit të organizuar shqiptar. Kjo referencë përshkruan një operacion të përbashkët nga forcat e rendit të Italisë, Belgjikës dhe Holandës, që ka çuar në “arrestimin e menjëhershëm të 28 personave”.²¹ Ky ishte një operacion që konsistonte në një bashkëpunim të ngushtë të organeve të drejtësisë dhe të forcave policore në të trija këto vende, ndërsa mandati i arrestit ishte lëshuar nga zyra e Prokurorit në Breshia të Italisë.²² Por duke pasur parasysh referencat e shumta në raportin e mëparshëm dhe retorikën e përdorur në forumet e tjera të zyrave vendim-marrëse evropiane, duket se ose kërcënimi ose po reduktohet ose Europoli po kundërshton vetveten krahasuar me deklaratat zyrtare të mëparshme. Një hipotezë tjetër mund të jetë që vlerësimi i nivelit të kërcënimeve ka qenë i ekzagjeruar që në fillim.

Politikat e BE-s në lidhje me kërcënimin e krimit të organizuar shqiptar

Duke qenë se nuk është qëllimi i këtij punimi t`i hyjë analizave të hollësishme të faktorëve që kanë influencuar raportet shpesh kontradiktore të organizmave evropiane, po e kthej vëmendjen tani drejt strategjisë dhe politikave më specifike të BE-së, duke u përpjekur të gjej të dhëna empirike nga deklaratat zyrtare dhe burimet mediatike. Patrick Moore, një analist i pavarur evropian, në një artikull të tij të vitit 2005, argumenton se:

Për Brukselin, integrimi i Ballkanit Perëndimor do të thotë që nuk do të ketë një “vrimë të zezë” në mes të BE-së—sidomos mbasi Bullgaria dhe Rumania të bashkohen—në të cilën krimi i organizuar mund të lulëzojë. Duke ofruar perspektivën e anëtarësimit, BE-ja ka një mekanizëm të fuqishëm për të influencuar ekzaktësisht ato lloj ndryshimesh—të quajtura “reforma”—të cilat duan t`i shohin të implementuara.²³

Megjithatë, pa rritjen e mbështetjes financiare dhe institucionale retorika e BE-së, duke filluar me Samitin e Selanikut dhe në vazhdim, mund të kthehet në një “bllof të dyfishtë, në të cilin BE-ja pretendon të ofruarit e kartës së anëtarësimit, ndërsa vendet e

¹⁹ Jana Arsovska. “The evolution of Albanian organized crime groups”. Law presentation for the Catholic University Leuven-Belgium.

²⁰ *Ibid*

²¹ Europol: Europol Annual Report 2005, The Hague, 22 March 2006, File nr: 1423-39r2 (#166073). Downloaded from: www.statewatch.org/news/2006/apr/europol-report-2005.pdf, p.16.

²² *Ibid*

²³ Patrick Moore. “Western Balkans: Is there life outside the EU?” Sept. 16, 2005. Downloaded from: <http://www.rferl.org/featuresarticle/2005/09/0189a1b5-e9a4-469d-8ad6-1e876b5b572f.html>

rajonit pretendojnë të implementuarit e reformave”.²⁴ Meqenëse sipas një studimi, programi CARDS 2002-2004 ka dedikuar rreth 50% të shumës së përgjithshme të tij për çështje të sigurisë dhe drejtësisë, “qeveria shqiptare duhet të kërkojë dhe negociojë që të kanalizohen më tepër fonde në sektorin ekonomik,”²⁵ pasi ky mund ta luftojë më me efikasitet dinamikën e krimit dhe korrupsionit në vend, duke luftuar rrënjët që i prodhojnë ato. Siç thekson Bumçi, duke iu referuar vetëm ekzistencës së programit CARDS, si instrumenti kryesor i procesit të Asocim-Stabilizimit, “mungesa e një programi të mirëfilltë për bashkëpunim ndërkufitar të jep përshtypjen, të paktën deri në njëfarë shkalle, se fjalët nuk janë të mbështetura me vepra”.²⁶ Në këtë mënyrë do arrihen dhe rezultate më konkrete, duke bërë që Shqipëria të pësojë përmirësime të dukshme në imazhin e saj ndërkombëtar. Ndërsa retorika mohuese dhe kritikuese ndaj shqiptarëve nuk do të shërbejë për asgjë, duke qenë se në rastin më të mirë mund vetëm të ruajë *status quo*-në, ndërsa në rastin më të keq mund të provokojë dëshpërim dhe trazira. Po e theksoj këtë pikë, pasi nëse kushtet e rajonit nuk përmissohen, vende si Kosova dhe Shqipëria do të vazhdojnë të cilësohen vatra të lulëzimit të krimit të organizuar, megjithëse kjo nuk është një e vërtetë objektive, por e sendërtuar.

E parë në këtë optikë, është me interes të shihet roli që Politika e Sigurimit dhe Mbrojtjes Evropiane (ang-ESDP) ka në luftimin e krimit të organizuar, sidomos atij që gjeneron nga jashtë kufijve të BE-së, por gjithsesi brenda “derës së pasme” së saj, si në rastin e vendeve të Ballkanit Perëndimor. Kjo pikë ka rëndësi të diskutohet këtu, sepse rajoni është “shtëpia” e shqiptarëve, qofshin këta të Shqipërisë apo vendeve fqinjë dhe ka qenë gjithashtu i karakterizuar nga mungesa e stabilitetit dhe vatrën e konfliktit. Akoma më e rëndësishme për t’u theksuar është se nëse misioni i ri i BE-së në Kosovë, EUMIK-u dështon të vendosi rregullin dhe stabilitetin në vend, Kosova mund të shndërrohet në një shtet ku do mbizotërojë anarkia dhe më një nivel të lartë konflikti ndëretnik. Sikundër Alistair Shepherd sugjeron:

Kur ka konflikt dhe dështim shteti [state failure], krimi i organizuar lulëzon. Duke kufizuar rrezikun e konfliktit dhe të anarkisë që sjell dështimi i shtetit, BE-ja mund të ndihmojë të kufizuarit e krimit të organizuar. ESDP-ja është vetëm një nga instrumentet për luftimin e krimit të organizuar dhe veprimet e BE-së jashtë kufijve të saj në stabilizimin e shteteve dhe rajoneve duhet të plotësohet më veprimet brenda kufijve të saj.²⁷

Në një linjë me argumentin e Shepherdit, ne mund të argumentojmë që vetëm nëse Bashkimi Evropian është plotësisht i përgatitur për t’u marrë seriozisht me rajonin

²⁴ Stefan Lehne. “Has the ‘Hour of Europe’ come at last? The EU’s strategy for the Balkans,” in the Franz Lothar Altmann et al. “The Western Balkans: moving on”. Judy Batt ed. *Chaillot paper*, n.70. Oct.2004. pp.121-122. Këtu i referohem gjithashtu faktit se megjithëse BE-ja ka dhënë ndihmesë në disa sektorë të veçantë, si p.sh. në sigurimin e kufijve, po të marrim një vështrim krahasues me ndihmat e BE-së për vende ekstrakomunitare që as nuk e kanë perspektiven e anëtarësimit, si Moldavia, e cila do përfitojë vetëm gjatë tre viteve të ardhshëm, 1.2 miliardë euro, apo Palestina që përfiton akoma më tepër, është e qartë se vendet e Ballkanit Perëndimor po përfitojnë shumë më pak. Për një trajtim më të zgjeruar të këtij argumenti shih Ilir Kalemaj, “Politika Largpamëse,” *gazeta Standard*, 13 Janar, 2007.

²⁵ Aldo Bumçi. “Çështje të sigurisë kombëtare,” *Instituti i Studimeve Ndërkombëtare*, Tiranë, 2004. p.43.

²⁶ *Ibid*, f.54.

²⁷ A. J. K. Shepherd, “Irrelevant or Indispensable? ESDP, the ‘War on Terror’ and the fallout from Iraq,” *International Politics* 43: 82, 2006.

dhe sidomos me Kosovën, mund të shpresohet se do gjenden instrumentet e nevojshme për të luftuar krimin e organizuar në vend dhe rrezikun e eksportimit të tij. Pra, nëse ESDP-ja nuk krijon mekanizmat e caktuara institucionale brenda kontekstit të misionit të ri të EUMIK-ut, mision që do të bëhet së shpejti operacional, atëherë ai rrezikon të kthehet në një mision të dështuar pa filluar mirë dhe ku retorika sërish nuk do barabitet me veprimet konkrete. Disa prej këtyre mekanizmave duhet të synojnë planifikimin e politikave afatgjatë, të cilat duhet të jenë të shoqëruara me logjistikën e nevojshme, me fokus të veçantë stimulimin e rritjes ekonomike dhe prosperitetin si qëllimin kryesor. Kjo vetëm do shtonte besueshmërinë e retorikës evropiane dhe ndërkohë do të reduktonte kërcënimin e krimit të organizuar, i cili vjen nga rajoni dhe sidomos nga Kosova. Ndërkohë, disa aktorë influencialë vendimmarrës evropianë duket se kanë ndërruar kahun e retorikës, duke e lënë “topin” në fushën e shqiptarëve. Solana e bëri të qartë këtë, kur ai theksoi se:

Ne po bëjmë gjithçka që është në fuqinë tonë për të luftuar krimin e organizuar. Por ky krim i organizuar nuk është evropian, është kosovar. Prandaj, u takon kosovarëve të luftojnë krimin e organizuar, sepse është një krim kosovar dhe kjo duhet mbajtur në mend.²⁸

Është pra e qartë se ndryshimi në retorikë në nivelet më të larta të politikëbërjes në BE duket se synon të drejtojë vëmendjen te vendet nga të cilat ky krim “buron” dhe e bën këtë duke epitemizuar vetë krimin, duke i specifikuar origjinën dhe për rrjedhojë marrjen e përgjegjësisë nga vendi përkatës. Por në rastin e Kosovës, kjo duket irrealë, pasi Kosova është aktualisht nën një menaxhim ndërkombëtar dhe rrjedhimisht e paaftë për të përmbushur kushtet e BE-së, sidomos nëse mungon një ndihmë konkrete në këtë drejtim. Nga ana tjetër, vendimmarrja në nivelin evropian është ndonjëherë e influencuar nga një mediatizim shpeshherë i deformuar, që synon të pikturojë një realitet krejt imagjinar. Sikundër një analist kosovar shkruan: “Politikanët kosovarë nuk reagojnë edhe kur disa të përditshme influenciale, si “Der Spiegel,” shkruajnë se të ardhurat nga biznesi i drogës shkojnë deri në gjysmën e buxhetit; rreth 350 milionë euro”.²⁹ Megjithëse Robelli e hedh pjesën më të madhe të fajit mbi politikanët kosovarë për mos përgjigjen ndaj akuzave të tilla, të cilat nuk mund të provohen, prapë fakti qëndron se autoritetet kosovare kanë pak apo aspak fuqi për t’u marrë me persistencën në rritje të krimit të organizuar. Kjo ndodh kryesisht për shkak të faktit se pjesa më e madhe e autoritetit legjitim në Kosovë aktualisht u është dhënë trupave të UNMIK-ut dhe NATO-s.

Ndërsa për një pikëpamje të Shteteve të Bashkuara mbi Kosovën dhe rrezikun e krimit të organizuar që vjen prej aty, ne mund t’i referohemi dëshmisë së Janet Bogue, zëvendësasistent i sekretares së shtetit për Evropën Juglindore. Ndërsa përmendte sfidën e krimit të organizuar si kërcënimin më të madh që Kosovës vetë i duhej të merrej me dhe që gjithashtu rrezikonte ta eksportonte në vendet fqinjë, Bogue bën thirrje për një zbatim të formulës tashmë të njohur “standardet përpara statusit,” duke shmangur

²⁸ Cituar ne “EU- Western Balkans Forum,” *JHA Ministerial Meeting Brussels*, 28 November 2003. *Joint Conclusions*. SN 3559/1/03, REV 1. Brussels, 28 November 2003.

²⁹ Enver Robelli. “Një shpatë mbi lirinë e Kosovës”, gazeta *Shekulli*, marrë nga: C:\Documents and Settings\new user\Desktop\Org. crime_files\Një shpatë mbi lirinë e Kosovës.mht, 15 February, 2007.

kërkesën për pavarësi.³⁰ Por kjo pikëpamje dështon së marri në fuqi opinionin e disa prej politikanëve më influencialë kosovarë, të cilët ankohen se i kanë duart shpesh të “lidhura” nga prezenca ndërkombëtare kur merren me një pjesë të mirë të problemeve të brendshme. Sipas ish-kryeministrit kosovar, Bajram Rexhepi: “...pa një plan të programuar qartë apo afate të përcaktuara politike, ose sensin për të zgjidhur statusin ndërkombëtar të paqartë të këtij entiteti, kosovarët janë duke humbur shpresën shpejt... Njerëzit më votuan mua si kryeministër, por unë e gjej veten me duar të lidhura mbrapa shpine. Është një kontradiktë e plotë”.³¹ Siç mund të shihet qartë nga këto deklarata, ka një kontradiktë themeltare ndërmjet presionit ndërkombëtar mbi Kosovën për të plotësuar standardet, të cilat përfshijnë *inter alia*, reduktimin e krimit të organizuar në territorin e saj dhe kërcënimin që i shfaq shteteve të tjera, - duke rrezikuar ta eksportojnë atë,- dhe përgjegjësinë e autoriteteve kosovare për të luftuar seriozisht krimin dhe përmbushur standardet, kur shumë nga kompetencat akoma janë nën administrimin ndërkombëtar.

Përsa i përket shtetit shqiptar, shenjat janë që qeveria e re po lufton krimin e organizuar me një fuqi të rigjeneruar. Një nga tre prioritetet e qeverisë aktuale shqiptare, sipas ish-ministrit të Jashtëm të saj, z.Besnik Mustafaj, është të luftuarit e krimit të organizuar. “Krimi i organizuar nuk mund të ekzistojë pa mbështetjen politike. Lidhja mes tyre [krimit dhe politikës] duhet prerë”.³² Me të vërtetë, qeveria e re që erdhi pas zgjedhjeve të përgjithshme të korrikut të 2005-ës ka qenë e ashpër me krimin në përgjithësi dhe krimin e organizuar në veçanti. Për shembull, “një paketë anti-mafia përmban instrumente të rinj legalë për të lehtësuar sekuestrimin e të ardhurave kriminale dhe të fokusoj prioritetet e krimit të organizuar, vetëm në krimin e organizuar”.³³ Akoma më tej, një ligj mbi riatdhesimin e emigrantëve të paligjshëm nga shtetet anëtare evropiane, u propozua nga qeveria në prill të 2006-ës dhe u kalua vetëm një muaj më vonë nga Parlamenti Shqiptar. Shqipëria ishte i pari vend në Ballkanin Perëndimor, i cili kaloi një ligj të tillë dhe për rrjedhojë premtimet për një liberalizim të shpejtë të regjimit të vizave pasuan. Gjithsesi, këto përpjekje kanë filluar që nga viti 2003, kur qeveria socialiste e atëhershme ka nënshkruar një marrëveshje bilaterale me Britaninë e Madhe, e cila i hapi rrugën edhe firmosjes së marrëveshjeve të tilla me shtete të tjera. Për më tepër, qeveria e mëparshme reduktoi trafikun e qenieve njerëzore pothuajse në nivele zero, kur ndërmori operacionin “Puna” në vitin 2002, një sukses i madh për kohën.³⁴ Ky operacion u mundësua nga një bashkëpunim i ngushtë me “Guardia di Financia-n” italiane, e cila mbështeti financiarisht dhe me baza logjistike këtë operacion të parë të suksesshëm dhe të koordinuar të Policisë Shqiptare kundër trafikut, qoftë ky i drogës apo i emigrantëve të

³⁰ Janet Bogue. FDCH Congressional Testimony; 05/21/2003. Downloaded from: C:\Documents and Settings\new user\Desktop\Org. crime_files\KOC.mht, aksesuar së fundmi në 18/03/2007.

³¹ Quoted in Helena Smith, “Angry Kosovars Call on “Colonial’ UN Occupying Force To Leave,” *The Observer*, 19 October 2003, 21.

³² *Stability and prosperity: key steps in Albania’s European Union vocation*. Downloaded from: C:\Documents and Settings\new user\Desktop\Org. crime_files\European Policy Centre Website.mht. Last accessed: 20 Feb. 2007.

³³ Eno Trimcev. “Nations in Transit 2006,” Freedom House. Budapest: AQUINCUM Publishing, 2006.p.72.

³⁴ Jana Arsovska. “The evolution of Albanian organized crime groups”. Law presentation for the Catholic University Leuven-Belgium.

paligjshëm.³⁵ Në fakt është shqetësues fakti që të dyja llojet e trafikeve vendosen në të njëjtën paralele, pavarësisht rrezikut që ato pozojnë ndaj vendeve pritëse.³⁶

Ndërsa administrata aktuale i ka marrë gjërat akoma më tej, kur vendosi të propozonte një moratorium 3-vjeçar mbi mjetet lundruese motorike, i cili hyri në fuqi në prill të 2006-ës.³⁷ Kjo masë e tepërt dhe ekstreme - që në fakt u dënua si nga juristë të njohur në vend, ashtu dhe nga shoqatat dhe organizatat e të drejtave të njeriut- u konsiderua si shenjë e një vullneti pozitiv nga partnerët ndërkombëtarë, të cilët e përshëndetën këtë hap. Megjithëse në retorikën për konsumim të brendshëm kjo masë u mbrojt me arsyetimin e dogmës tashmë të përsëritur të plotësimit të kushteve për integrimin në BE dhe si parakusht për firmosjen e MSA-së që pasoi shpejt, logjika të çon se ky moratorium ishte ndoshta i nxituar dhe emotiv.³⁸ Moratoriumi nxori gjithashtu në pah faktin që shqetësimi kryesor nuk është thjesht te krimi i organizuar- pasi trafikantët e drogës apo “mishit të bardhë” kanë gjetur dhe gjejnë forma më të stërholluara trafikimi, ku të dhënat flasin për një trend konstant të zhvillimit të këtyre trafikeve- por mbi të gjitha te emigracioni ilegal, që shihet edhe si burim i krimit të organizuar dhe që për pasojë njehsohet me të.³⁹

Një raport i Departamentit të Shtetit i vitit 2007, njohu hapat pozitivë të ndërmarrë nga shteti shqiptar “ku vetëm në vitet 2001 deri në 2005-ën qeveritë shqiptare të njëpasnjëshme kishin konfiskuar 4.72 milionë dollarë në asete të krimit të organizuar dhe terrorizmit dhe një tjetër 1.58 milionë dollarë nga pastrimi i parave”.⁴⁰ Me gjithë retorikën dhe vullnetin e mirë të qeverisë së re, gjurmë të dështimeve mund të vihen re pa shumë mundim. Në të njëjtin raport të Departamentit të Shtetit për shembull, mund të vihet re gjithashtu se Shqipëria konsiderohej ndër vendet ku pastrimi i parave lulëzon. Një nga pengesat kryesore që kishte nevojë të luftohej, sipas raportit, ishte qarkullimi i parave *cash* në ekonomi (pra jashtë sistemit bankar), i cili mendoj të përbënte rreth 25% të ekonomisë së përgjithshme të vendit, duke u krahasuar me vetëm rreth 10% që vërtitet në vendet e rajonit.⁴¹ Raporti gjithashtu thotë se grupet e krimit të organizuar dhe trafikantët e drogës e kanë përdorur

³⁵ Kjo gjithashtu demonstron që kur ka një vendosmëri politike për të luftuar fenomene të rrezikshme tranzicionale (si rrjedhojë e kondicionalitetit evropian në këtë rast), lidhjet e krimit të organizuar, mund të priten.

³⁶ Bumçi thekson se qëndrimi liberal ndaj imigrimit në vendet perëndimore ku shqiptarët kanë emigruar, “gradualisht u shndërrua në një politikë të dyerve të mbyllura dhe më në fund në vlerësimin e imigrimit ilegal në të njëjtën shkallë me kriminalitetin”. Shih për më gjerë Aldo Bumçi, Çështje të sigurisë kombëtare: Rasti i Shqipërisë. Instituti i Studimeve Ndërkombëtare, Tiranë, 2004. p.20

³⁷ Official Bulletin of the Republic of Albania: A Publication of the Centre for Official Publications. Doënloaded from: www.legjislacionishqiptar.gov.al, March 10, 2007.

³⁸ Në fillim të muajit korrik të 2007-ës, ambasadori i OSBE-se në Tirane, z.Pavel Vacek, u filmua ndërsa përdorte një mjet të tillë motorik në brigjet shqiptare. Me të drejtë, një prej analistëve, një drejtues emisioni televiziv ngrinte pyetjen retorike: A nuk vlen ky ligj për të gjithë..., apo disa jane më të barabartë se të tjerët? Emisioni *Dëjà Vu* i gazetarit Mustafa Nano.

³⁹ Më poshtë do ta trajtoj më hollësisht konceptin e “shpikjes” së shqetësimit (fiktiv) që sjell krimi i organizuar shqiptar, duke e parë nga pikëpamja e sendërzimit të vetë identitetit evropian, i cili ka të nevojshëm praninë e “Tjetrit” në shoqëri për të rikonfirmuar ekzistencën e vet.

⁴⁰ U.S.A. report for the money laundering in Albania. *Shekulli* 03/03/2007. Taken from: C:\Documents and Settings\neë user\Desktop\Raporti i SHBA-se.mht

⁴¹ *Ibid*

territorin shqiptar si një pikë tranzite për trafikun e heroinës nga Azia Qendrore.⁴² Por raporti konkludon se: “dëshira shqiptare për t’iu bashkuar NATO-s dhe BE-së ka qenë një motivacion kryesor për përmbushjen e reformave,” megjithëse theksohet se procesi ka qenë i ngadalshëm edhe për shkak të ndarjeve të brendshme politike që kërcënonin stabilitetin e vendit.⁴³

Një qasje kritike e retorikës së ndërkombëtarëve dhe efekti bumerang që prodhon kjo retorikë

Një element i veçantë që vlen për t’u evidentuar në kuadër të kësaj eseje është edhe optika e ndryshme që shqiptarët e Shqipërisë dhe ata të trojeve kanë përsa i përket pozicionimeve të tyre analitike në raport me evidentimin e krimit të organizuar shqiptar nga ana e ndërkombëtarëve. Një pjesë e mirë e analistëve kosovarë, si p.sh. Enver Robelli, kanë qenë mjaft kritikë ndaj qeverisë kosovare për heshtjen e tyre përballë akuzave (fallse) të mediave perëndimore apo zyrtarëve evropianë, ndërsa në Shqipëri një trajektore e ndryshme është vënë re. Sipas një observuesi, Parlamenti Shqiptar, i nxitur nga “palë” të interesuara, “në janar të 2001-shit, amendoi nenin 283 të Kodit Penal dhe depenalizoi përdorimin personal të drogave”.⁴⁴ Ndryshe nga vendet e tjera, që kanë ndjekur praktika të ndryshme për mospenalizimin e disa kategorive të drogave për përdorim vetjak, të cilat iu janë referuar kryesisht vetëm drogave të lehta, parlamentarët shqiptarë, për shkak të mungesës së njohurive apo informacionit, e kanë kaluar këtë ligj në bllok.⁴⁵ Siç vihet re, autori atakon politikanët shqiptarë për lejim me apo pa dashje të ligjeve që favorizojnë qoftë edhe indirekt klanet kriminale. Nga ana tjetër, një ish-funksionar i lartë i Policisë së Shtetit për vite me radhë, Pjerin Ndreu shprehet se “Klanet kriminale në vendin tonë, janë të mbështetura nga politika dhe për t’i luftuar kërkohet vullnet politik”.⁴⁶ Ai vijon më tej, duke thënë se ky vullnet mungon dhe “ata [kriminelët] punojnë të qetë, ndërtojnë pa asnjë preokupim, hanë e pinë çdo ditë me funksionarë të lartë, financojnë fushata me para të fituara në mënyrë jo ligjore”.⁴⁷ Gjithsesi, duhet mbajtur parasysh fakti që këto kritika të Ndreut erdhën pasi ai ishte shkarkuar (ndoshta dhe pa të drejtë) nga posti i tij dhe mund të jenë dhe rrjedhojë e një dimensionit diskursiv të krimit, ku sendërtohet një tablo bardhë e zi, nga njëra anë politika e lidhur me krimin dhe nga tjetra, individë të ndersëm dhe të përkushtuar si Ndreu, të cilët sakrifikohen si

⁴² E parë nga një qasje kritike, do thoshim se përdorimi i territorit të Shqipërisë nga grupe të huaja të mirorganizuara trafiku, ka ndodhur edhe për shkak të pafuqisë relative dhe mungesës së mekanizmave të shtetit shqiptar për ta luftuar me forcë këtë fenomen. Gjithsesi, vullneti i mirë nuk ka munguar po të kujtojmë që Shqipëria ka bashkëpunuar me të gjitha mundësitë për “ngrirjen” e asetëve financiarë dhe arrestimin apo dëbimin e personave të huaj të dyshuar për lidhje me Al Kaedën. Nga ana tjetër, edhe territori i SHBA-së, ashtu si dhe i vendeve evropiane, shpesh bëhet vend tranziti apo destinacioni përfundimtar i trafikantëve të drogës apo grupeve të tjera kriminale. Gjithsesi askush nuk i fajëson apo kritikon këto shtete, pasi një gjë e tillë do konsiderohej absurde. (I jam mirënjohës B. Kajsit për sjelljen në vëmendjen time të kësaj pike të fundit).

⁴³ *Ibid*

⁴⁴ Lekë Sokoli. “The freezing of the Albanian lawgiver,” *Tirana Observer*, Monday, February 26, 2007.

⁴⁵ *Ibid*

⁴⁶ Artan Cena. “Në Shqipëri mafia mbështetet nga politika,” gazeta Koha Jonë, 31 Maj 2007. <http://www.kohajone.com/artikull.php?idm=5844> Aksuesar së fundmi nga 01/07/2007.

⁴⁷ *Ibid*

“koka turku” nga politika “e inkriminuar”, sa herë që kjo e fundit mbaron punë me ta. Megjithatë, në këto raste është vështirë të heqësh një vijë ndarëse se ku mbaron realiteti objektiv dhe ku fillon ai subjektiv në ligjërimin dominant të kapjes së shtetit nga mafia dhe krimi i organizuar.

Siç mund pra të shihet qartë, megjithëse reagimet janë në të njëjtën paralele kritike, ato ndryshojnë në premisat e tyre dhe mënyrën si gjykojnë palën fajtoare që ka sjellë dhe mediatizimin e “tejfryrë” të krimit të organizuar. Ndërsa kosovarët e drejtojnë kryesisht gishtin te mediumet e huaja, të cilat influencojnë vendimmarrjen evropiane dhe fajësojnë politikën kosovare për mefshtësi, shqiptarët janë kryesisht më të prirur drejt gjetjes së një rezonance me raportet e evropianëve, të cilat i marrin si të vërteta absolute dhe ua mveshin fajin klasës politike shqiptare për dështimet e mundshme. Megjithë disa përpjekje të vakëta për të çmitizuar raportet e ndërkombëtarëve, të cilat shpesh bazohen në biseda private me politikanë të caktuar,⁴⁸ shumëkush është i bindur për vërtetësinë e tyre të pakorruptueshme, duke i kthyer në dogma, të cilat më vonë përdoren si instrumente politike. Një përjashtim që gjithsesi nuk prish rregullin, bën ish-kreu i Shërbimit Informativ Shtetëror (SHISH-it), z.Fatos Klosi, i cili e hedh poshtë mundësinë e një mafieje të strukturuar që ngjason me krimin e organizuar. Klosi deklaroi se: “Nuk mund të flitet për mafie në Shqipëri. Ka grupe kriminale që imitojnë mafien, por që s’kanë kodet, strukturën dhe forcën e saj në Itali apo Amerikë. Mendoj se nuk është duhet që vendi të bëhet epiqendër e këtyre sulmeve [të ndërkombëtarëve], sepse ka vetëm grupe që veprojnë në fushën e trafikeve”.⁴⁹

Një argument tjetër i rëndësishëm që e cekta më parë, por pa e zhvilluar, ka të bëjë me konfundimin që sjell etiketimi i krimit të organizuar shqiptar si “etnik”, duke mos dalluar ata që vijnë nga Shqipëria me krimin e eksportuar nga vendet fqinjë ku banojnë shqiptarë etnikë nga Maqedonia, Mali i Zi apo Kosova. Kjo vlen të theksohet së paku për tri arsye kryesore. Së pari, shqiptarët etnikë nga ish-Jugosllavia, kanë pasur mundësinë për të emigruar në Evropën Perëndimore, shumë më parë sesa “vëllezërit” e tyre nga shteti shqiptar, të cilët kanë qenë të izoluar nga një prej regjimeve më stalinistë në Evropën Lindore. Kjo do të thotë se një pjesë e tyre, të cilët gjetën më të përshtatshme të punonin për bosët e rrjeteve të nëndheshëm në vendet ku ata emigruan, ishin më të aftë mbas pak kohe për të vendosur sferat e tyre të influencës, të cilat ata mund të kontrollonin. Me shembjen e regjimit komunist dhe hapjen e kufijve në Shqipëri, bosët e rinj kosovarë⁵⁰ filluan të përdornin “punën e krahut” të të sapoardhurve shqiptarë, të cilët u punësuan menjëherë për të bërë shpesh punët më të zeza për llogari të *nouveau riche*-ve kosovarë. Megjithëse një pjesë e mirë e shqiptarëve me kohë arritën të krijonin rrjetet e tyre dhe madje të nxirrnin “jashtë lojë” një pjesë të mirë të mafies vendase,⁵¹

⁴⁸ Deklaratë e Neritan Cekës në emisionin e Blendi Fevziut, “Opinion”.

⁴⁹ Artur Qoraj. “Në Shqipëri nuk ka mafie, por grupe që e imitojnë,” Koha Jonë, 15 Maj 2007. http://kohajone.com/artikull_print.php?idm=5960 Aksesuar me 02/07/2007.

⁵⁰ Këta ishin kryesisht të vendosur në vende perëndimore si Zvicra apo Gjermania dhe kanë qenë dhe janë kryesisht të përfshirë në trafikun e drogave. Nga bashkebisedimi që kam pasur me një pjesë të mirë emigrantësh shqiptarë në këto vende, një pjesë e tyre pohonte në mënyrë konfidenciale që shpesh u është dashur të përfshiheshin si korrierë të drogave të ndryshme dhe ishin kryesisht bosët e pozicionuar mirë kosovarë, ata të cilët u ofronin shpesh punë të tilla.

⁵¹ Një shembull i tillë është rajoni i Puljes në Italinë e Jugut, ku sipas informacioneve nga Ministria e Brendshme Italiane, të cituara dhe në shtypin shqiptar, organizata kriminale shqiptare për shkak të

prapëseprapë nuk mund të arrihet në konkluzionin empirik se shqiptarët kanë arritur të krijojnë struktura të mirëfillta të krimit të organizuar, të afta për një menaxhim ndërkombëtar të trafikut dhe me lidhje të fuqishme me strukturat shtetërore (state capture), megjithëse shpeshherë ndërkombëtarët kanë përdorur këtë gjuhë kur u janë referuar organizatave kriminale shqiptare. Kjo për arsye të thjeshtë se organizatat kriminale shqiptare janë akoma në një stad infantil, sidomos nëse krahasohen me organizata të mirorganizuara mafioze si ato që njihen me emrin “shoqëria e nderuar” në Itali dhe që përfaqësojnë botën e mirëfilltë të krimit, që u përmbahet njëkohësisht edhe rregullave shoqërore.⁵² Statistikat e shtetit italian në fakt flasin vetë, ku sipas të dhënave që disponohen, vetëm 20% e numrit të përgjithshëm të krimeve kryhen nga të huajt që vijnë nga zonat e Ballkanit Perëndimor. Siç shprehet Della Rocca: “në ato 20% ka shqiptarë por edhe ciganë, serbë, kroatë, myslimanë, boshnjakë, maqedonas, sllovenë”. Ndërsa nga ana tjetër, suprizues është edhe fakti që autori e sjell në vëmendjen e lexuesit kur shprehet se “nëpër statistikat e krimit të moshave të mitura të emigrantëve jashtëkomunitarë nuk gjen shqiptarë”.⁵³ Kjo me fjalë të tjera do të thotë që krimi i kryer nga shqiptarë të moshave të mitura është kaq i papërfillshëm sa vetë italianët kanë menduar se nuk ia vlen “barra qiranë” që ta përfshijnë në statistikat zyrtare. Duke qenë se sipas këtyre fakteve del se përqindja e krimit të shqiptarëve në raport edhe me numrin e madh të emigrantëve shqiptarë në Itali është aspak shqetësuese, atëherë kalohet në kufijtë e absurdit nëse konkludohet apo përflitet rreziku i një krimit të organizuar apo mafie shqiptare.

Arsyeja e dytë rrjedh prej konfuzionit që krijon termi “shqiptar etnik,” i cili anashkalon faktin që këta shqiptarë u përkasin formalisht shteteve të ndryshëm. Parë në këtë prizëm, kritikën e forta të ndërkombëtarëve ndaj shtetit shqiptar për mangësitë që shfaq ky i fundit në luftën ndaj krimit të organizuar, janë të ndërtuara mbi premisa aspak realiste, duke qenë se shteti shqiptar nuk ka juridiksion mbi shqiptarët e vendeve fqinjë. Nga ana tjetër, shteti shqiptar duket se po i përdor mekanizmat e nevojshëm dhe ka nënshkruar marrëveshje të rëndësishme me partnerët evropianë, që synojnë një monitorim më të mirë të kufijve, sistem doganor, që po kompjuterizohet gradualisht, dhe bashkëpunim rajonal ndërkufitar për të goditur grupet mafioze me pjesëtarë heterogjenë në këtë pjesë të Ballkanit.

Së treti, një aspekt tjetër interesant është fakti që krimi marginalizohet në vija etnike, duke i veshur identitete që sendërtojnë një ligjërim të deformuar dhe aspak realist. Duke specifikuar krimin shqiptar, partnerët evropianë ndërtojnë një tablo subjektive dhe nuk i përgjigjen realitetit, që shpesh i sheh organizatat kriminale si heterogjene, me përbërje të ndryshme etnike dhe pse jo racore. Krimi nuk ka nënshtetësi apo etni të caktuar dhe nëse do përdornim terma ekonomikë, është një treg që përbëhet nga dy komponentët kryesorë të ekonomisë së tregut: kërkesa dhe oferta. Edhe nëse kemi të bëjmë me organizata të mirëfillta homogjene kriminale shqiptare, përsëri krimi që ato eksportojnë (drogë, prostitucion, trafik të qenieve njerëzore me qëllim marrjen e organeve vitale etj.), gjen një pritshmëri në vendet nga vjen kërkesa, pra kryesisht nga

brutalitetit dhe konsolidimit të mëvonshëm të tyre, arritën të zëvendësonin degë të veçanta të rrjeteve të fuqishme mafioze, si Sacra Corona Unita.

⁵² Për një elaborim më të hollësishëm të këtij koncepti shih: Roberto Morozzo della Rocca, *Shqipëria: rrënjët e krizës*, Tiranë: Shtëpia e Librit dhe Komunikimit, 2000, p.110

⁵³ *Ibid*

vendet e Evropës Perëndimore.⁵⁴ Parë në këtë dritë, a është e drejtë (ang.- fair), që të fajësohet krimi “etnik” shqiptar për gjithçka, qoftë edhe kur eksportohet kryesisht nga Shqipëria dhe çfarë e shtyn në të vërtetë konstruktin e ligjërimit evropian në këtë drejtim?

Ndërsa pjesa e parë e pyetjes së mësipërme është retorike, pasi kritikizmi duhet të jetë gjithnjë në proporcion me shkallën e përfshirjes dhe përgjegjësisë që dikush mbart,- dhe identitetet është mirë t’i shmangen asociimit me fenomenin për mos të rënë në grackën e subjektivizmit, pjesa e dytë e pyetjes meriton një vëmendje më të madhe, pasi prek thelbin e një problematike të rëndësishme. Nuk ka se si të jetë rastësi që rritja e fuqisë politike të së djathtës evropiane që bazohet në diskursin ksenofob ndaj emigrantëve, përkon me një asociim të termave “emigrant i paligjshëm” dhe “krim i organizuar,” duke hequr një paralele të trashë ndërmjet dy fenomeneve krejt të ndryshëm dhe të papërputhshëm objektivisht. Siç thekson dhe raporti i Europolit i vitit 2003:

Megjithëse ndikimi negativ i trafikut të drogës nuk duhet minimizuar, duket se ndikimi që ka mbi BE-në migracioni ilegal vjetor i qindra mijëra njerëzve është më i gjerë dhe më i prekshëm në kuptimin politik, social dhe ekonomik. Ky lloj krimi në forumet politike të BE-së tashmë është klasifikuar si një fushë parësore për shtetet anëtare, si dëshmohet nga operacionet me ndikim të madh që janë ndërmarrë nga katër presidencat e fundit të BE-së, duke vënë në objektiv migracionin ilegal dhe, kohët më të fundit, trafikun e qenieve njerëzore.⁵⁵

Paragrafi i mësipërm ekuivalenton njëfarësoj, duke ju dhënë të njëjtën peshë dhe rëndësi, emigrimit ilegal dhe trafikut të drogës, madje duket sikur prioritizon të parin.⁵⁶ Kjo si rrjedhojë ka nxitur një ligjërimit ksenofob ndaj emigrantëve të paligjshëm, të cilëve shpesh u vihen në pah trajtat etnike, duke epitetizuar krimin. Italianët p.sh., siç vë në pah della Rocca, kanë formuluar ekuacionin “shqiptar baras me kriminel”, i cili “vlen për të fashitur ndërgjegjet e italianëve të lemerisur e viktimistë, të cilët shohin të shqiptarët një rrezik për mirëqenien e tyre dhe për këtë arsye do të dëshironin t’i flaknin në det”.⁵⁷ Dhe këtu bëhet fjalë veç për emigrantë, ndër të cilët edhe ata të paligjshmit, në masën dërmuese punojnë “në të zezë”, pra pa kontrata sigurimesh dhe në punët më të rëndomta, por që gjithsesi nuk kanë asnjë lidhje me krimin, i organizuar apo jo qoftë ky. Siç përmend Della Rocca, “në një raport të Ministrisë së Brendshme Italiane të datës 20 nëntor 1996 shkruhet: “shqiptarët përdoren kryesisht në punë ndërtimi dhe në punë krahu, që kërkojnë sidoqoftë përdorimin e forcës fizike”. Pra, punë që italianët priren të mos i bëjnë vetë”.⁵⁸ Akoma më arbitrare paraqitet situata në Britaninë e Madhe, ku për median Britanike,

Shqipëria ka qenë dhe vazhdon të jetë një vend “i prapambetur”, “i varfër”, “enigmatik”, ashtu sikundër dhe Ballkani vazhdon të jetë një “fuçi baruti”, ekonomitë lokale “jofunksionale”, liderët rajonalë “infantilë politikisht dhe të korruptuar” dhe i gjithë gadishulli një kuti e Pandorës nga ku gjithë të këqijat vijnë në Perëndim, sidomos në

⁵⁴ I jam mirënjohës Blendi Kajsit për sugjerimin për ta parë edhe nga ky këndvështrim “veshjen” etnike të krimit.

⁵⁵ Raporti i Europolit: European Union organized crime report, 2003, <http://www.europol.eu.int>, cituar te Bumçi, 15.

⁵⁶ Shih për një argumentim më të shtjelluar lidhur me këtë pikë, Bumçi, 15.

⁵⁷ della Rocca, 107.

⁵⁸ *Ibid*, 109

Britani: drogat, trafiku njerëzor, pastrimi i parave, prostitucioni, vrasësit me pagesë e kështu me radhë.⁵⁹

Duke qenë se vlerat dhe identitetet kombëtare, fetare, kulturore dhe kështu me radhë, kanë nevojën e projeksonit ndaj një “Tjetri” në shoqëri që të mund të njësohen dhe riafirmohen në shoqëritë përkatëse, diskursi anti-emigrant mbush një boshllëk të natyrshëm dhe të domosdoshëm, në pritje për t`u kapitalizuar politikisht. Kjo ndodh pasi në epokën e anktheve dhe pasigurisë së globalizimit dhe pasojave të një ere pas-ideologjike, shoqëria e përcakton veten në raport me një kërcënim, të tillë si terrorizmi, krimi, anarkia, mafia, etj. Një rol të qenësishëm në projeksonin e këtij tjetri në shoqëritë evropiane kanë luajtur pa dyshim dhe mediat, të cilat kanë shërbyer si katalizatorë të një fuzioni të krijuar në sferën e hapësirës publike, duke i dhënë trajtën nga njëra anë formësimit të opinionit publik dhe duke nxitur në njëfarë mënyre politikanët radikalë (të së djathtës kryesisht), për të kapitalizuar politikisht. Nga ana tjetër, ndërkohë që më parë një pjesë e mirë e politikanëve alla-Lw Pen e kanë përdorur diskursin antiemigrantë si “gurin” e tyre kryesor elektoral, kohët e fundit politikanë më “qendrorë” dhe popullorë, si Presidenti i ri i Francës, Sarkozy, e kanë bërë të tyrin këtë ligjërim, duke iu marrë njëfarësoj “kalin e betejës” ekstremistëve dhe duke legjitimuar njëkohësisht procesin.

Por për ta rikthyer vëmendjen te roli i medias apo i nukleuseve të tjera shoqërore, si letërsia, feja, shtypi, televizioni etj., duhet thënë se ato ushtrojnë pushtet, “një pushtet të ngushtë,” sipas Fukosë, i cili “lidh pushtetin dhe dijen”.⁶⁰ Ky pushtet më pas “ushtrohet mbi individin, duke synuar disiplinimin, vetëkontrollin dhe rritjen e aftësisë prodhuese të tij”.⁶¹ Në këtë shoqëri poliarkike, ku pushteti buron nga qendra të veçanta, roli i medias është veçanërisht crucial, për shkak se media informon sjellje të caktuara të aktorëve politikë dhe shoqëror. Media pra, shërben si katalizator i dyfishtë: nga njëra anë për të ndikuar opinionin publik nëpërmjet krijimit të stereotipeve të caktuara shoqërore (si diskursi kriminalizues për emigrantët e paligjshëm), ndërsa nga ana tjetër, e përdor këtë ligjërim dominant për të influencuar sferat më të larta të politik-bërjes (si ndërhyrjet diskrimuese në legjisllacion).

Disa autorë kanë vënë re transformimin e shoqërive evropiane nën efektet presuese të globalizimit dhe kanë vënë re:

Se një fluks i ri refugjatësh dhe azilantësh politikë, Gastarbeiter-ësh⁶² dhe ish-kolonësh ka tronditur vlerat tradicionale dhe besimet në një identitet homogjen kombëtar, duke sfiduar ideologjitë kombëtare të vjetra dhe narracionet pedagogjike të një kombi të bashkuar dhe në disa versione, duke zëvendësuar një seri komunitetesh kulturore të veçuara të mbajtura bashkë në një ombrellë të përbashkët të quajtur “komunitet kombëtar”. Në këtë “komb multikulturor,” gjithkush përcaktohet në lidhje me “Tjetrin”...⁶³

⁵⁹ Alpion, Gëzim. 2005. Western Media and the European “Other”: Images of Albania in the British Press in the New Millennium. *Albanian Journal of Politics*. 1 (1): 4-25. p.17

⁶⁰ Cituar te Enis Sulstarova. *Arratisje nga Lindja: Orientalizmi shqiptar nga Naimi te Kadareja*. Tiranë: Dudaj, 2006. fq.24.

⁶¹ *Ibid*

⁶² Punëtorësh sezonale (ang. guest workers). Shën. i autorit.

⁶³ Anthony D. Smith. “Nations and Nationalism in a Global Era,” Oxford: Polity Press, 1998. fq. 127. Shih gjithashtu kapitullin 16 at Homi Bhabha (ed.): *Nations and Narration*. London and New York: Routledge, 1990.

Ndryshime të tilla, të cilat zakonisht kanë një prapavijë ekonomike, krijojnë një “tokë pjellore” për shoqëri plurale, polietnike që krijojnë paradigma të reja dhe i japin formë ligjëritimit të vjetër mbi identitetet e kombeve-shtete. Kjo nga ana tjetër, ndihmon në luftimin e stereotipeve të vjetër, që theksojnë se anëtarët e të njëjtit komb “ndejnë për njëri-tjetrin simpati të përbashkëta që nuk ekzistojnë ndërmjet tyre dhe ndonjë tjetri,”⁶⁴ dhe se “institucionet e lira janë pothuajse të pamundura në një vend që përbëhet nga kombësi të ndryshme”.⁶⁵ Por zakonisht të dhënat empirike flasin për një nevojshmëri të madhe për krahun e lirë të punës të prezencës së “Tjetrit” në shoqëritë “në plakje” evropiane për të kryer punët e rëndomta. Bumçi, duke përmendur një studim të huaj, në punimin e tij theksonte ndërmjet të tjerash se:

prirjet demografike në Evropë, nga rënia e nivelit të lindjeve dhe nga moshimi i popullsisë, pritet që nga viti 2050 popullsia e 25 vendeve të BE-së të bjerë me rreth 40-50 milionë banorë. Kështu, për të mbajtur një forcë pune të qëndrueshme hyrja vjetore e emigrantëve duhet të jetë rreth 1.6 milionë.⁶⁶

Eshtë disi paradoksale që një nga kushtet e forta që i vihet Shqipërisë është luftimi i mafies dhe krimit të organizuar, ndërsa në raporte të ndryshme vihet theksi sidomos te korrupsioni shtetëror dhe fenomeni i kapjes së shtetit (state capture). E parë nën një këndvështrim kritik kjo qasje ka së paku dy të meta kryesore. Së pari, megjithëse Shqipëria ka vuajtur dhe vazhdon të vuajë prej një kohe relativisht të gjatë atë që Ethan Nadelmani e quan “korrupsion i institucionalizuar,” fenomeni i *state capture* është hiperbolizuar tej kufijve të së arsyeshmes në një kohë që empirikisht kjo gjë është pothuajse e pamundur të matet. Ndërkohë që edhe të dhënat statistike për nivelet e korrupsionit si raportet vjetore të korrupsionit nga Transparency International bazohen në perceptimet e njerëzve për nivelin dhe shkallën e korrupsionit në institucione të ndryshme shtetërore, sesa në matje reale, të testuara empirikisht nga organe të specializuara. Dhe perceptimi në fakt është diçka shumë subjektive, megjithëse gjerësisht pranohet se korrupsioni në Shqipëri është tejet i përhapur.

Ndërsa përse i përket prezencës së Mafies dhe krimit të organizuar, këtu kemi të bëjmë me një qerthull vicioz, ku retorika e ndërkombëtarëve ka gjetur një rezonancë të plotë nga klasa politike në Shqipëri, e cila është munduar të kapitalizojë politikisht me “gogolin” e mafies në vend. Për qeverinë aktuale, mitizimi i rolit të mafies dhe krimit të organizuar në shoqërinë shqiptare dhe lidhjet e tyre me politikanë të caktuar (kuptohet të majtë), kanë filluar që kur Partia Demokratike, e cila sot qeveris vendin, ka qenë në opozitë. Atëherë, lideri i kësaj partie dhe kryeministri i vendit akuzonte shefin e Partisë Socialiste dhe kryeministrin e vendit, Fatos Nanon, se ishte i lidhur me “klanin e Zemunit,” apo “Dukën e krimit”, duke iu referuar lidhjeve personale që z.Nano kishte me biznesmenë, që shpesh financonin fushatat e tij. Edhe pas ardhjes në pushtet, Berisha nuk ka hequr dorë nga mitizimi i mafies dhe krimit të organizuar, duke iu atribuar shpesh fuqi, që për një vend të vogël si Shqipëria, me një prezencë të fuqishme ndërkombëtare

⁶⁴ John Stuart Mill. “Considerations on Representative Government”, in *Utilitarianism, Liberty, Representative Government*, ed. H.Acton. London: J.M. Dent, 1972. p.391.

⁶⁵ *Ibid*

⁶⁶ Bumçi, 20. Shih për më gjerë Christina Boswell, “The ‘External Dimension’ of EU Immigration and Asylum Policy”, *International affairs*, Vol.79, No.3, May 2003, p.624.

duken tepër irrealë. Sipas analistit politik, Blendi Kajsio, prodhimi i konceptit të një Mafie të fuqishme në vend bëhet për të unifikuar radhët brenda llojit dhe për të krijuar një front të përbashkët ndaj një armiku të tmerrshëm dhe imagjinar.⁶⁷ Kjo në fakt është karakteristikë pak a shumë e të gjitha vendeve pas-komuniste, siç ka vënë në pah Katherine Verderi. Shpjegimi që autorja në fjalë jep është se njerëzit në këto shoqëri në tranzicion, me probleme të shumta ekonomike dhe infrastrukturore, ju duhet t'u japin një shpjegim logjik gjendjes së tyre të rënduar dhe koncepti i një mafie të gjithëpushtetshme që dominon tregun duke e monopolizuar atë, duket si diçka racionale.⁶⁸ Në mënyrë paradoksale, siç ka vënë në dukje studiuesja Shannon Woodcock, në Rumani kjo “mafie” surreale iu mvesh komunitetit Roma, i cili në fakt ishte ‘Tjetri’ për shoqërinë rumune,⁶⁹ sado paradoksale mund të duket kjo, po të marrim parasysh se termat “mafie” apo “krim i organizuar” janë agjenci të specializuara që funksionojnë në baza hierarkike dhe kanë mbi të gjitha kanë një pushtet të fshehur (jo publik). Se si mund të arrijë një komunitet i tërë, për më tepër i disavantazhuar si ai Roma, të krijojë struktura të tilla të sofistikuar, është tërësisht e paimagjinuar, siç Woodcock kritikon me të drejtë. Autorja vazhdon duke theksuar se në këto shoqëri: “mafia është një simbol që njerëzit përdorin për të adresuar dhe shprehur ambiguitetin që ata ndiejnë rreth ndryshimeve politike, ekonomike dhe sociale që ata eksperimentojnë në jetën e përditshme”.⁷⁰ Ndërsa Kajsio, duke iu referuar specifikisht opinionit publik shqiptar shprehet se:

...edhe për qytetarin e thjeshtë mafia është e domosdoshme. Ajo thjeshton kompleksitetin e situatës, eliminon përgjegjësitë individuale, zgjedhjet e gabuara në jetë, vështirësinë për të gjetur punë ose dështimin apo humbjen në biznes, madje edhe në dashuri.⁷¹

Siç shihet, kemi të bëjmë jo vetëm me një retorikë të ndërkombëtarëve, të cilët shpesh kanë njohje sipërfaqësore të realitetit, por edhe me një prodhim për konsum të brendshëm, me një armik imagjinar, që si dikur në komunizëm unifikon radhët e shoqërisë sonë, duke na hequr njëkohësisht edhe peshën e ndjenjës së fajit për këtë tranzicion të pambarimtë që po kalojmë dhe problemet e panumërta që e shoqërojnë. Kjo atmosferë në këmbim bën të mundur krijimin e një klime, ku lideri i qeverisë më pas mundohet që të arrijë të grumbullojë sa më shumë pushtet nën dogmën e luftimit të “gogolit” mafie apo krim i organizuar dhe korrupsion. Për këtë ai nuk heziton aspak të etiketojë si “hanxharë të mafies” mediat e pavarura, prokurorin e përgjithshëm ta quajë si kryemafiozin e vendit, ndërsa organet e tjera të shtetit si të kapura prej krimit. Në këtë mënyrë, kryeministri luan në lojë me rregullat e ndërkombëtarëve, të cilët shpesh gjejnë të pasqyruara në këtë retorikë një pjesë të mirë të fjalorit politik që përdoret nga ata në raporte të ndryshme. Siç ka vënë në pah Kajsio në një punim kritik mbi qasjen e ndërkombëtarëve, këtyre të fundit u intereson më tepër stabiliteti se demokratizimi, ndërkohë që elitat politike në Shqipëri i kthejnë në prioritet të vendit tonë shqetësimet

⁶⁷ Blendi Kajsio. “Në emër të mafies,” *gazeta Panorama*, 2 prill, 2007.

⁶⁸ Shannon Woodcock, “The Tigan is not a man”: The Tigan Other as catalyst for Romanian ethnonational identity. University of Sydney, Department of History, Dissertation for PhD June 2005. p.113

⁶⁹ *Ibid*

⁷⁰ *Ibid*

⁷¹ Kajsio, *ibid*

apo prioritetet e BE-së, ndërkohë që jo domosdoshmërisht këto përputhen.⁷² Përsa i takon ligjërimin anti-krim apo mafie, që është në fokusin e këtij punimi, raportet e BE-së të ne lexohen me lupë, ndërsa më pas BE-ja i referohet diskurit lokal, që është bazuar mbi raportet e saj për të vërtetuar se krimi dhe mafia janë vërtetë një problem i madh.

Se sa të ekzagjeruar janë raportet që flasin për kapjen e shtetit në Shqipëri, kjo mund të vihet re pa shumë mundim, po të ndërmerret një vështrim krahasues me vendin fqinj të Malit të Zi. Gjatë luftërave në ish-Jugosllavi, por edhe më pas, siç u pranua fillimisht nga ish-Presidenti malazez Bullatovic,⁷³ ky shtet i vogël shkëmbor me vetëm 600 mijë banorë, organizonte një prej trafikeve më të mirëorganizuar nga strukturat shtetërore që qe parë deri atëherë. Thyerja e rregullt e embargos me bekimin e organeve më të larta shtetërore, përfshi presidentin Bullatoviç, u bë e mundur me anë të një bashkëpunimi të ngushtë me rrjetet e fuqishme kriminale të vendit, duke i dhënë shtysë formësimit dhe konsolidimit të krimit të organizuar të mirëfilltë, në nivele që Shqipëria nuk ka arritur kurrë t'i emulojë. Kjo ka ndodhur pjesërisht edhe për shkak të një ekspozimi dhe vulnerabiliteti më të madh nga kushtëzimeve që rrjedhin nga partneriteti me partnerët evropianë, sidomos fqinjët italianë dhe grekë, në rastin e Shqipërisë.

Është për t'u theksuar fakti që mediat perëndimore kanë luajtur një rol kritik në përshkrimin e një panorame të ekzagjeruar të kërcënimit të krimit të organizuar shqiptar dhe kanë shërbyer në formësimin dhe ravijëzimin e tendencave raciste në opinionin publik evropian, gjë që më pas ka mundësuar kristalizimin e politikave shpesh diskriminuese dhe aspak realiste të BE-së. Duke hiperbolizuar rrezikun e krimit të organizuar shqiptar dhe duke fajësuar pafuqishmërinë e shqiptarëve për ta luftuar me efikasitet atë, mediat evropiane kanë ndikuar jo pak në perceptimin e elitave që ndërtojnë strategjinë evropiane për këtë pjesë të gadishullit ballkanik. Rastet janë me qindra, por mjafton të përmendet një artikull i gjatë i shkruar në një revistë gjeopolitike italiane, pak kohë para paraqitjes së planit Ahtisari, e cila e përshkruante Kosovën si një vatër të krimit të organizuar dhe trafikeve dhe bënte thirrje për rrezikshmërinë që do paraqiste ky shtet, nëse i jepej pavarësia.⁷⁴ Influenca e këtij artikulli apo atyre të ngjashëm me artikullin e cituar më lart të Der Spiegel, kanë krijuar një frikë dhe pasiguri ndërmjet evropianëve për një Kosovë të pavarur dhe të keqmenaxhuar, që rrezikon të eksportojë krimin e organizuar jashtë kufijve të saj. Kjo dhe fakti që krimit shqiptar, siç e theksova dhe më sipër, i vishen trajta etnike, bëjnë që opinionin publik evropian të jetë i "tmerruar" nga kërcënimi aspak real i mafies shqiptare. Si mund të mendohet ndryshe kur artikuj të të përditshmeve më prestigjioze angleze si "The Times", "The Independent", "The Guardian" apo "The Observer" hapen ndërmjet të tjerash me tituj të tillë si: "Gangsterët shqiptarë marrin kontrollin e rrugëve britanike," apo "kriminelët ballkanas më të organizuar se ne [anglezët]".⁷⁵ Siç thekson reporteri Andrew Mueller, një nga të paktët që është treguar deri diku objektiv në paraqitjen e një tabloje reale të Shqipërisë dhe shqiptarëve, situata ka precipituar deri aty sa në shkollat angleze, emërtimi "Albanian"

⁷² Shih për një argument të ngjashëm, që i referohet rolit të ndërkombëtarëve (specifikisht BE-së) në proceset e demokratizimit në Shqipëri: Kajsio, "Integrimi si pengesë për demokratizimin," *Polis 2*, Tiranë, 2006.

⁷³ Shih për shembull, "Roli grek në takimin Berisha-Bullatoviç," revista *Mapo*, nr.32. 22 May 2007.

⁷⁴ Shih "Kosova, shteti i mafieve: Mbi shpatullat e Evropës, Një ndarje model, Efekt domino gjer në Kaukaz," revista *Limes*, shkurt, 2007. Per referencë aktuale shih gjithashtu Ylli Polovina, "Kosova, përleshja mediatike mes gënjeshtërs dhe të vërtetës," 16 korrik 2007.

⁷⁵ *Alpion*, 13

është ekuivalentuar me diçka të papëlqyer apo kriminale.⁷⁶ Një rast të ngjashëm në vëmendjen tonë sjell dhe studiuesja Schwander-Sievers, kur përmend episodin e një studenteje të shkëlqyer shqiptare në Angli, së cilës iu desh të pretendonte fillimisht se qe një italiane, në mënyrë që të arrinte të siguronte një shtëpi me qira. Pronarja e shtëpisë, pasi e mori vesh të vërtetën kur vajza kishte hyrë ndërkohë në apartamentin e ri dhe ishin miqësuar bashkë, i tregoi vajzës se dokumentarët e BBC-së dhe mediumet e tjera mediatikë e kishin “bombarduar: trurin e saj me stigmatizime të tilla si “shqiptarët janë të gjithë kriminelë dhe prostituta”.⁷⁷ Siç tregonte vetë studentja në fjalë, pronarja e shtëpisë ishte habitur më pas se si kishte mundësi që kjo vajzë shqiptare të ishte normale.

Nga ana tjetër, politikanët shqiptarë (kryesisht pala që ka qenë në opozitë) shpesh kanë cituar me mburrje këta artikuj dashakeqës që nxijnë realitetin shqiptar apo raporte të ndryshëm të ndërkombëtarëve, që shpesh na krahasojnë me vende të botës së tretë. Sipas një politikani shqiptar, këto të fundit shpesh bazohen në intervista individuale që përfaqësues të këtyre “ndërkombëtarëve” në Tiranë i kryejnë me pjesëtarë rivalë të klasës politike të vendit.⁷⁸ Duke shfrytëzuar gatishmërinë e politikanëve shqiptarë për të hedhur sa më shumë baltë mbi njëri-tjetrin, këto raporte arrijnë në konkluzione të tilla që shpesh na barasvlerësojnë me Guinenë e Re apo Burkina Fason. Më pas, këto deklarata apo raporte citohen pafundësisht nga politikanët tanë dhe merren si etalone nga ku eskalojnë sulme banale ndaj njëri-tjetrit. Nuk është aspak habi dhe është përsëritur disa herë në arenën e brendshme politike të Shqipërisë në këto 17 vite të pluralizmit që i njëjti raport të përdoret si nga mazhoranca, ashtu edhe nga opozita për të filluar sulme mediatike që jo rrallë përfundojnë (çuditërisht) pa fitues. Duke qenë se lufta politike kryesisht bëhet jo mbi bazë të parimeve normale që funksionojnë në një demokraci të konsoliduar, por mbi bazën e shpifjes ndaj kundërshtarit dhe arritjes të mbështetjes të “ndërkombëtarëve” si kut suksesi, është legjitimuar një sistem i deformuar ku retorika politike rrallë herë u përgjigjet nevojave konkrete të vendit. Në këtë kuadër, siç shprehet një vëzhgues:

Ajo që e kërcënon më së shumti demokracinë shqiptare sot është eliminimi i debatit politik dhe jo institucionet e dobëta. Përqendrimi i tepruar tek retorika luftarake anti-korrupsion, që mjegullon debatin mbi politikën reformuese, është veçse njëri nga shembujt e këtij kërcënimi.⁷⁹

Konkluzion

Në përfundim të kësaj eseje, që vetëm sa ka cekur një temë që është përmendur gjerësisht, por trajtuar pak apo aspak nga një qasje kritike, dua të theksoj edhe njëherë rrezikun që vjen nga mitizimi i krimit të organizuar shqiptar dhe pamundësinë e klasës politike shqiptare në të dy anët e kufirit për të reaguar ndaj retorikës së “ndërkombëtarëve” në lidhje me të. Siç u shpreh së fundmi një zyrtar i lartë i policisë

⁷⁶ Ibid, 21

⁷⁷ Stephanie, Schwander-Sievers, “Albanians, Albanianism and the Strategic Subversion of Stereotypes,” in Andreë Hammond ed. *The Balkans and the West: Constructing the European Other, 1945-2003*. London: Ashgate, 2004. p.112

⁷⁸ Deklaratë e Neritan Cekës, kryetarit e partisë Aleanca Demokratike në emisionin Opinion të gazetarit Blendi Fevziu. 26/12/2006.

⁷⁹ Shih Kajsiu, *ibid*.

britanike, kërcënimi i krimit të organizuar shqiptar në Britaninë e Madhe është hiperbolizuar tej kufijve të së arsyeshmes dhe shpesh i janë atribuar padrejtësisht krime të grupeve të tjera mafioze që operojnë në vend.⁸⁰ Për të evidentuar më tepër arritjet ndaj krimit të organizuar në vend dhe parandalimin e eksportimit të tij në vendet e BE-së, qeveria shqiptare duhet të lërë mënjane retorikën vetasgjësuese dhe dogmatike, të ngrejë bazat e një bashkëpunimi bipartizan për të ndërtuar një kuadër më të plotë ligjor në këtë aspekt dhe të punojë ngushtësisht me institucionet e pavarura (në vend që t'i atakojë ato), për të arritur rezultate konkrete, qoftë në drejtimin e reduktimit të kriminalitetit, qoftë në përmirësimin e imazhit publik të saj. Po ashtu, klasa politike duhet të kuptojë se thjesht plotësimi i kuadrit institucional apo përafrimi i tij me standardet e BE-së (implementimi i *acqui communautaire*) nuk mjafton, por është e nevojshme të zhvillohen edhe politika dhe strategji afatgjata që luftojnë rrënjët nga buron vetë krimi. Këto rrënjë janë varfëria, papunësia apo mungesa e zhvillimit real (investimeve të huaja etj), të cilat në njëfarë mënyre fermentojnë kriminalitetin.

Përsa i takon palës komunitare, nga të dhënat empirike të paraqitura në këtë punim, del se ndërsa Bashkimi Evropian ka amplifikuar ndjeshëm retorikën kritike ndaj pafuqishmërisë së politikës shqiptare për të luftuar me efikasitet krimin e organizuar, ndërkohë që ka hiperbolizuar këtë të fundit, shumë pak është bërë për krijimin e mekanizmave realë për luftimin me efikasitet të këtij kërcënimi. Gjithashtu, konfuzioni që sjell termi “shqiptarë etnikë” në etiketimin e autorësisë së kriminalitetit, që vjen nga kjo pjesë e Ballkanit, nuk shërben për asgjë, përveçse një perceptimi të gabuar të ngritur mbi premisa irreale.

Për të përballuar në mënyrë adekuate kërcënimin e krimit të organizuar shqiptar, mendoj se BE-ja duhet të zhvillojë politika afatgjata konkrete që të sigurohet se asnjë “vrime e zezë” nuk do vazhdojë të ekzistojë në “derën e pasme” të saj, prej nga ku krimi i organizuar mund të lulëzojë. Akoma më tej, BE-ja duhet të nxisë dhe motivojë reforma konkrete nga vende si Shqipëria, ashtu sikundër duhet të njohë përpjekjet reale të qeverive shqiptare për të luftuar trajektoren e krimit kur këto evidentojnë. Për ta bërë këtë, BE-së i duhet të përdorë edhe “karotat” e saj, pasi vetëm “shkopinjte” nuk mund të arrijnë rezultate të qenësishme dhe të qëndrueshme. Vetëm nëpërmjet bashkëpunimit, ndarjes së informacionit dhe vullnetit të fortë multilateral mundet që BE-ja të asistojë konkretisht luftën ndaj krimit të organizuar dhe mafies në vend dhe mundësinë e një integrimi sa më të shpejtë të Shqipërisë në strukturat euro-atlantike.

⁸⁰ Shih “Deklaratë e shefit të policisë angleze në lidhje me kriminalitetin shqiptar,” Balkanweb, 30/05/2007.

Bibliografia

Europol: Europol Annual Report 2005, The Hague, 22 March 2006,

File nr: 1423- 39r2 (#166073). Doënloaded from:

www.statewatch.org/news/2006/apr/europol-report-2005.pdf

Europol: 2003 European Union organized crime report. Doënloaded from:

www.statewatch.org/news/2006/apr/europol-report-2005.pdf

Council of the European Union. 2005 EU Organised Crime Report: Public Version. Brussels, 17 November 2005.

The EU's response to Organised Crime. Taken from: C:\Documents and Settings\new user\Desktop\Org. crime_files\The EU's Response To Organised Crime.mht, 12/03/2007.

“EU- Western Balkans Forum, *JHA Ministerial Meeting Brussels*, 28 November 2003. *Joint Conclusions*. SN 3559/1/03, REV 1. Brussels, 28 November 2003.

Official Bulletin of the Republic of Albania: A Publication of the Centre for Official Publications. Doënloaded from: www.legjislacionishqiptar.gov.al, March 10, 2007.

The Status Issue Looms. Transitions Online, 5/19/2003. Downloaded from: C:\Documents and Settings\neë user\Desktop\Org. crime_files\KOS 1.mht

Stability and prosperity: key steps in Albania's European Union vocation. Downloaded from: C:\Documents and Settings\neë user\Desktop\Org. crime_files\European Policy Centre Website.mht. Last accessed: 20 Feb. 2007.

Shannon Woodcock, “The Țigan is not a man”: The Țigan Other as catalyst for Romanian ethnonational identity. University of Sydney, Department of History, Dissertation for PhD June 2005.

Stephanie, Schwander-Sievers, “Albanians, Albanianism and the Strategic Subversion of Stereotypes,” in Andreë Hammond ed. *The Balkans and the West: Constructing the European Other, 1945-2003*. London: Ashgate, 2004.

Official Bulletin of the Republic of Albania: A Publication of the Centre for Official Publications. Doënloaded from: www.legjislacionishqiptar.gov.al, March 10, 2007.

U.S.A. report for the money laundering in Albania. *Shekulli* 03/03/2007. Taken from: C:\Documents and Settings\new user\Desktop\Raporti i SHBA-se.mht

Bumci, Aldo. “Çështje të Sigurisë Kombëtare,” *Instituti i Studimeve Ndërkombëtare*, Tirane, 2004.

Trimcev, Eno. "Nations in Transit 2006," Freedom House. Budapest: AQUINCUM Publishing, 2006.p.72.

Sulstarova, Enis. Arratisje nga Lindja: Orientalizmi shqiptar nga Naimi te Kadareja. Tirane: Dudaj, 2006.

Kajsiu, Blendi. "Në emër të mafies," *gazeta Panorama*, 2 prill, 2007.

Kalemaj, Ilir. "Politika Largpamese," *gazeta Standard*, prill 2007.

Cena, Artan. "Në Shqipëri mafia mbështetet nga politika," *gazeta Koha Jonë*, 31 Maj 2007. <http://www.kohajone.com/artikull.php?idm=5844> Aksesuar së fundmi nga 01/07/2007.

Qoraj, Artan. "Ne Shqipëri nuk ka mafia, por grupe që e imitojnë," *Koha Jone*, 15 Maj 2007. http://kohajone.com/artikull_print.php?idm=5960 Aksesuar me 02/07/2007.

Lucarelli, Sonia and Roberto Menotti, 2006: 'The Use of Force as Coercive Intervention', in Sonia Lucarelli and Ian Manners, eds, *Values and Principles in European Union Foreign Policy*, London: Routledge, pp.147-63.

Roberto Morozzo della Rocca, *Shqipëria: rrënjët e krizës*, Tiranë: Shtëpia e Librit dhe Komunikimit, 2000.

Mill, John Stuart. "Considerations on Representative Government", in *Utilitarianism, Liberty, Representative Government*, ed. H.Acton. London: J.M. Dent, 1972.

Smith, Anthony D. "Nations and Nationalism in a Global Era," Oxford: Polity Press, 1998.

Bhabha, Homi (ed.): *Nations and Narration*. London and New York: Routledge, 1990.

Robelli, Enver. A sëord over Kosovo's freedom. Taken from "Shekulli", the Albanian biggest daily newspaper. Downloaded from: C:\Documents and Settings\new user\Desktop\Org. crime_files\Një Shpate mbi lirine e Kosovës.mht, 15 February, 2007. Q & A EU Enlargement. Doenloaded from: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/2266385.stm> Last accessed: 03/02/2007.

Sokoli, Leke. "The freezing of the Albanian laëgiver," *Tirana Observer*, Monday, February 26, 2007.

"Kosova, shteti i mafieve: Mbi shpatullat e Evropës, një ndarje model, efekt domino gjer në Kaukaz," *revista Limes*, shkurt, 2007.

Arsovska, Jana. "The evolution of Albanian organized crime groups". Law presentation for the Catholic University Leuven-Belgium.

Smith, Helena. "Angry Kosovars Call on 'Colonial' UN Occupying Force To Leave," *The Observer*, 19 October 2003, 21.

Bogue, Janet. FDCH Congressional Testimony; 05/21/2003. Downloaded from: C:\Documents and Settings\new user\Desktop\Org. crime_files\KOC.mht, last accessed on 18/03/2007.

Lehne, Stefan. "Has the 'Hour of Europe' come at last? The EU's strategy for the Balkans," in the Franz Lothar Altmann et al. "The Western Balkans: moving on". Judy Batt ed. *Chaillot paper, n.70*. Oct.2004. pp.121-122.

Moore, Patrick. "Western Balkans: Is there life outside the EU?" Sept. 16, 2005. Downloaded from: <http://www.rferl.org/featuresarticle/2005/09/0189a1b5-e9a4-469d-8ad6-1e876b5b572f.html>

Peshkopia, Ridvan. "The Limits of Conditionality". *Southeast European Politics*, July 2005, Vol. VI, No.1, 46.

"Roli grek ne takimin Berisha-Bullatovic," revista Mapo, nr.32. 22 May 2007.

A. J. K. Shepherd, "Irrelevant or Indispensable? ESDP, the 'War on Terror' and the fallout from Iraq," *International Politics* 43: 71-92, 2006.